

Motion till riksdagen

1989/90:N339

av Lennart Brunander m.fl. (c)

Havsresurserna

Havet har alltid varit stort och gäffullt. Vi människor har betett oss som om havet haft outtömliga resurser och möjlighet att ta emot alltskräp och avfall som vi åstadkommer. Med tiden har vi dock lärt oss att denna uppfattning är felaktig. Vi plundrar också haven på allt mer av deras resurser utan att riktigt veta vilka konsekvenserna blir. Haven har blivit mer och mer påverkade av de miljöstörande ämnen som släppts ut och som fortfarande släpps ut eller faller ned i våra hav.

Miljöhoten skrämmer

Historiskt är det fisket som varit det största bidraget från haven till världens försörjning. Men överfiskning och miljöfarliga utsläpp har i många fall starkt decimerat fisktillgången och gjort fiskarens möjligheter att leva på vad havet ger svårare. När fisken minskade nära kusterna byggdes större fartyg och fisken hämtades från havsområden längre bort. I kustområdena har både fisk och andra djurarter, som är beroende av frisk fisk för att kunna leva och fortplantas, försvunnit eller blivit mycket fåtaliga. Algblomningen i haven är tecken på att belastningen på haven har blivit för stor. Havens egna självläkande krafter klarar inte längre av att bryta ner föroreningarna.

För att kunna tillgodogöra oss de rikedomar som havet kan ge är det nödvändigt att alla länder hjälps åt att minska utsläpp både i haven och i luften så att naturen kan överleva och fungera på ett riktigt sätt. Centerpartiet har i motioner till riksdagen vid flera tillfällen tagit upp frågor som berör havet och havsmiljön för att få till stand en debatt och ett ökat engagemang från alla aktörer och från allmänheten. Den stora föroreningen förbränning av olja, kol och nu också gas. Oljeutvinningen till havs har säkerligen också haft skuld i den sämre havsmiljön. Det mesta av nedsmutsningen kommer förmodligen trots allt från land antingen genom de vattendrag som rinner ut i havet eller som luftnedfall. Havet är slutstationen och vi måste bli mer medvetna om det och ta konsekvenserna av det.

En mera medveten satsning på marin forskning

Vi vet för litet om de samband som finns mellan olika verksamheter. Det krävs ökade satsningar på forskning. Som ett resultat av algblomningarna under 1988 fick miljövarldsforskningen ett betydligt större anslag för marin

forskning än tidigare. Men eftersom det var fråga om ett engångsanslag påverkade det inte den marina forskningens baskapacitet något nämnvärt. Skall forskningen ge resultat krävs långsiktighet och kontinuitet i anslagstilldelningen. De problem vi nu ser i haven kommer att följa oss i årtionden framöver. För att komma till rätta med havsföroreningarna krävs en fortsatt kunskapsuppbyggnad. De åtgärder som sätts in måste vara grundade på forskning och pågå under lång tid. Anslagen till forskning inom det marina området måste ligga på en hög nivå. Det är dessutom viktigt att Sverige deltar i internationellt forskningsarbete och får del av den kunskapsuppbyggnad som sker i andra länder.

För Sveriges del är det framför allt viktigt vad som händer runt Östersjön och Nordsjön, men de svenska haven påverkas också av det som sker betydligt längre bort. Det internationella arbetet på miljöområdet är därför mycket viktigt. Centerpartiet har krävt att Sverige skall verka för att det bildas en Nordsjökommission för att få bättre efterlevnad av de överenskomelser som nåtts. Det är inte acceptabelt att länder som t.ex. England får dumpa farliga kemikalier i Nordsjön. Riksdagen har beslutat i enlighet med centerförslaget om bildandet av en Nordsjökommission. Regeringen har som sin uppgift att arbeta för en sådan lösning i det internationella miljöarbetet. Regeringen bör snarast redovisa för riksdagen hur detta arbete bedrivs.

Havsresurspolitik

Sköter vi havet på rätt sätt kan det ge mycket tillbaka, men också inom detta område har vi i Sverige satsat alltför litet på forskning och utveckling. Vår kunskap om, och utveckling av, teknik för att nyttja havets resurser på ett långsiktigt och riktigt sätt är i dag för liten. I en internationell jämförelse är den svenska satsningen liten. Om vi jämför med Norge, så satsar vårt västra grannland 145 kronor per innevanare i havsteknikforskning medan Sveriges motsvarande siffra är 1,45 kronor, också andra länder har kraftigare satsningar än vad Sverige har. Det behövs en mer nyanserad syn på nyttjandet av havets resurser.

Program för utveckling inom havsresursområdet

Sverige bör formulera ett program för havsresursernas utnyttjande och skydd, med huvudinriktning på överblick, allmänna råd och behov av åtgärder. Programmet bör revideras fortlöpande och redovisas i riksdagen.

Många länder har inrättat särskilda myndigheter som har ansvaret för den marina politiken och får på det sättet en bättre överblick. I vissa länder har man t.o.m. inrättat departement för havsresursfrågor. I Sverige har Havsresursdelegationen haft en sådan samordnande uppgift. När delegationen avvecklas finns ingen motsvarande funktion vilket är märkligt. Nästan alla är överens om att havsresursfrågorna kommer att få en ökad betydelse under 1990-talet. Som det nu förhåller sig i Sverige så är frågorna splittrade på en mängd organ som lyder under många departement. Enligt en uppställning

som gjorts av havsresursdelegationen så är inte mindre än 11 departement ansvariga för frågor som på ena eller andra sättet har betydelse för hur havsresurserna tas till vara och skyddas.

Mot. 1989/90
N339

Någon måste ha ansvaret

Enligt vår mening borde det finnas ett huvudansvar någonstans hos något organ och hos något departement. Förutsättningen för att Sverige skall kunna hänga med i utvecklingen på havsresursområdet är att någon har ansvaret och att det utarbetas och beslutas om ett program som styr utvecklingen. Om inte detta sker är risken stor att andra länder tar för sig och Sverige halkar efter. Hur ansvarsfördelning mellan forskning, tillämpning, utbildning, marin resurshushållning och internationella kontakter skall fördelas måste klaras ut och samordnas. Regeringen har ansvaret för att klara ut hur ansvaret skall fördelas och för riksdagen presentera ett förslag.

Det är viktigt att samordna den svenska forskningen inom det marina området, så att våra relativt små resurser används på ett riktigt sätt. Uppbyggnad av marina centra vid universiteten i Stockholm, Göteborg och Umeå pågår. Dessa centra kommer att svara för samordningen av den naturvetenskapliga havsforskningen inom universiteten. De bör också kunna ges en roll när det gäller maritimt utvecklingsarbete. Det är enligt vår mening dessutom viktigt att den marina forskningen som sker runt våra kuster bibehålls och byggs ut.

Traditionellt fiske och vattenbruk

Fiskforskningen skall mer än i dag ägna uppmärksamhet åt det kustnära fisket. Miljöeffekterna på fisk och fiske bör ägnas ett betydande intresse.

Vattenbruk har i Sverige fortfarande en blygsam omfattning i varje fall om man ser det svenska vattenbruket i internationell belysning. Med rätt metoder kan denna del av fiskenäringen utvecklas kraftigt, eftersom det finns efterfrågan på produkterna.

Energi

Haven kan komma att få en betydligt större betydelse för världens energiförsörjning i framtiden. Man räknar med att 50% av oljan, vid sekelskiftet, kommer från havsområdena, med tillhörande miljörisker. Vind, havsströmmar och termisk energi bedöms vara ekonomiskt intressanta alternativ i en inte allt för avlägsen framtid.

Havet är en viktig resurs som vi skall vara rädda om, regeringen har ansvaret för att den samordning och de satsningar inom havsresursområdet som vi här beskrivit sker.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om en fungerande organisation och en klar ansvarsfördelning för arbetet inom havsresursområdet.

Stockholm den 25 januari 1990

Mot. 1989/90

N339

Lennart Brunander (c)

Karin Starrin (c)

Sven-Olof Petersson (c)

Göran Engström (c)

Birgitta Hambraeus (c)

Karl Erik Olsson (c)

Stina Gustavsson (c)

Marianne Jönsson (c)